

УВОД

През последните години не само в България, но и в Европа, и в света като цяло се наблюдава засилване на интереса към проблемите, свързани с етническите общности и по-конкретно към техния брой, демографско развитие, пространствена мобилност и териториално разположение. В нашата страна този интерес, може да се каже, че е най-голям по отношение на ромската етническа група. Наблюдават се големи разминавания между броя на ромите, отчетен в официалните преброявания, и научно-емпиричните изследвания в тази насока. Оттук произтича и голямата спекулация по тази тема в публичното и медийното пространство, което допълнително усложнява взаимоотношенията между етническите общности в страната. В медиите се поставят въпроси, свързани с прогнозите относно броя, който ще достигне ромският етнос след години, при условие че раждаемостта при него е значително по-висока от тази на българската общност. В повечето случаи се акцентира на по-високата раждаемост при ромите, която се възприема от околното население като демографска инвазия, като обезпокояваща и нежелана тенденция, застрашаваща бъдещото развитие на българската нация. Тези оценки обикновено се опират на ненаучни прогнози и недобра осведоменост и познаване на процесите на демографското развитие и техните закономерности, откъснато разглеждане на демографските проблеми от цялостното социално-икономическо развитие на страната. Тези изводи трябва да се основават преди всичко на статистически данни, които реално отразяват броя на ромското население в страната, както и на текуща статистическа отчетност поне на основните показатели, характеризиращи демографските им процеси, но данни липсват.

Всичко това налага необходимостта тази тема да залегне в основата на едно научно изследване, в което да се направи опит за установяване на действителния брой и локализацията на ромската етническа група в България. Трудностите при постигане на това са много и разнообразни, като Маруш и Акова, Попов (1993) посочват, че те основно са свързани със сложната йерархична структура на етническото самосъзнание при ромите и широко разпространения феномен „преферирано етническо самосъзнание” – публично деклариране на друга, неромска етническа принадлежност. Не на последно място те отбелязват и неудачността на редица статистико-социологически методи при изследване на тази етническа общност. Това е една от причините от статистическите преброявания, дори и в най-добросъвестно проведените, да не се получава точна и ясна картина на ромското население. От преброяването през 1900 г. като основен признак за определяне на принадлежността на дадена етническа, религиозна и т.н. общност е изведено самоопределянето – основополагащ принцип, залегнал както в новата българска Конституция, така и в документите на международното право. По този начин, в чисто юридически план, нито държавата, нито обществото не могат да откажат правото на